

AL DENTE - 2008 - MROZEK LESBRIEF

Toneelgroep Al Dente speelt

Circus Mrozek

*anti-ideologische menagerie
gebaseerd op teksten van
Slawomir Mrozek*

Inhoud

- Toneelgroep Al Dente
- Slawomir Mrozek: leven en werk
- Circus Mrozek: vorm
- Circus Mrozek: inhoud
- De bewerking: fragment

- Voorbereiding – *vóór de voorstelling*
- Verwerking (1) – *nà de voorstelling*
- Verwerking (2) – *recensie schrijven*

Voorstellingen

*Theater De Ware Liefde
Kagerstraat 1
Leiden
20.30 uur*

- do 30 oktober *try-out*
- vr 31 oktober *première*
- za 1 november
- do 6 november
- vr 7 november
- zo 9 november *15.00 uur*
- wo 12 november
- do 13 november
- vr 14 november
- za 15 november

Spel

- Kees van Egmond
- Hannah Groos
- Jasper Groos
- Maaïke Schellekens
- Bart Verschoor
- Bram Wildeman

Regie

- Jos Nijhof

*Reserveren www.aldente.nl
of 06-10614663
(ma-za van 17.00 tot 19.00 uur)*

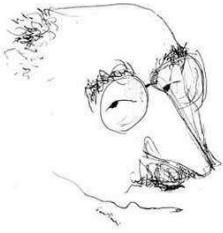
TONEELGROEP AL DENTE

Toneelgroep Al Dente is in 1993 opgericht door oud-leerlingen van het Visser 't Hooft Lyceum te Leiden. Al Dente heeft de afgelopen jaren toneelklassiekers gespeeld (*Hamlet, Alkestis*) naast minder bekende stukken (*De moeder van Icarus, De zondagswandeling*). Kenmerkend voor Al Dente is de directe, confronterende manier van acteren, waarbij de acteurs zich niet verstoppen achter hun personage, en waarbij het proces - theater maken - zichtbaar blijft in het product - de voorstelling. 'Probeer het niet te zijn, probeer het te spelen' is dan ook het motto van regisseur Jos Nijhof. Al Dente is de vaste bespeler van het kleine theater De Ware Liefde aan de Kagerstraat 1 te Leiden (Visser 't Hooft Lyceum). In het verleden speelde Al Dente ook voorstellingen in De Waag en in het Scheltemacomplex in Leiden.

SLAWOMIR MROZEK: LEVEN EN WERK

Slawomir Mrozek wordt geboren op 26 juni 1930 in een klein dorpje in de buurt van Krakau in het zuiden van Polen. Na het verlaten van de middelbare school gaat hij in Krakau studeren (onder andere architectuur en kunstgeschiedenis), maar al gauw breekt hij zijn studies af en zoekt hij een baan in de journalistiek. Hij gaat schrijven voor de Krakause krant *Dziennik Polski* (*Het Poolse Dagblad*) en daarnaast schrijft hij satirische verhalen en tekent hij spotprenten voor verschillende weekbladen. In 1953 verschijnen zijn eerste verhalen in

boekvorm. Na dat jaar begint hij ook toneelstukken te schrijven, voornamelijk voor een studentengeselschap uit Gdansk dat experimenteel theater maakt.

In 1959 trouwt hij met Maria Obremba (die reeds in 1969 overlijdt) en verhuist hij naar Warschau, de Poolse hoofdstad.

Vier jaar later verlaat hij Polen en vestigt hij zich in Italië. Eenmaal in het buitenland laat hij zich steeds kritischer uit over zijn vaderland en over het daar heersende communistische systeem. In 1968, nadat Mrozek in de Franse krant *Le Monde* een open brief heeft geschreven tegen de Poolse deelname aan de Russische inval in Tsjechoslowakije, verbiedt de Poolse regering de opvoering van zijn toneelstukken, een verbod dat in 1973 overigens weer wordt ingetrokken.

Buiten Polen krijgt Mrozek steeds meer erkenning voor zijn letterkundige werk, en gedurende zijn loopbaan ontvangt hij tientallen prijzen en onderscheidingen. In 1972 bijvoorbeeld wordt hem de Oostenrijkse Staatsprijs voor Europese literatuur toegekend. In 1978 krijgt Mrozek de Franse nationaliteit. Vanaf dat jaar bezoekt hij ook regelmatig weer zijn vaderland.

In 1987 trouwt hij met Suzana Osario Rosas, een Mexicaanse toneelregisseur. Een paar jaar later vestigt hij zich met haar in Mexico, maar niet voor lang: in 1996 wordt het heimwee naar zijn - inmiddels van het communisme bevrijde - vaderland Mrozek teveel en keert hij terug naar Krakau, de stad van zijn jeugd. Opnieuw publiceert hij regelmatig teksten in *Dziennik Polski*.

Wat niemand had verwacht, gebeurt in juni 2008 toch: in hetzelfde *Dziennik Polski* meldt Mrozek, inmiddels 78 jaar oud, dat

hij Polen voor de tweede keer gaat verlaten. Sinds enkele maanden woont hij weer in Frankrijk, in Nice. Als reden voor zijn vertrek noemt hij zijn teleurstelling in de Poolse politiek, het gebrek aan trots van zijn landgenoten, en de geringe veranderingen, nadat zijn volk eindelijk verlost is van de dictatuur van het communisme.

CIRCUS MROZEK: VORM

Voor Al Dente was de eerste aanleiding om de voorstelling een *circus* te noemen gelegen in de bonte verzameling van Mrozekteksten die werden gebruikt. Tijdens de repetities leidden al die teksten, net als in een echt circus, tot allerlei totaal verschillende acts.

De tweede aanleiding was, dat in de verhalen en toneelstukken van Mrozek opvallend vaak dieren optreden: soms worden ze alleen maar even genoemd, soms spelen ze, alsof het mensen waren, werkelijk een (hoofd)rol. Dat laatste geldt vooral voor vossen en hanen: twee diersoorten die elkaars vijanden zijn (en die in *Circus Mrozek* nou net weer *niet* voorkomen trouwens!). Op de poster en de flyer van de voorstelling van van Al Dente staat: MET 121 DIEREN. Dat is een grap: niemand heeft het aantal dieren dat in *Circus Mrozek* genoemd wordt precies geteld. De enige zekerheid is, dat in de voorstelling heel wat dieren de revue passeren, en: dat er geen enkel *levend* dier in optreedt!

De derde aanleiding, tenslotte, was het korte, kluchtige toneelstuk *Het lijden van Piotr Ohey*. Een stukje van dat toneelstuk is ook verwerkt in de voorstelling. Het gaat over het huis van de familie Ohey, dat volkomen op stelten wordt gezet, zogenaamd omdat er zich een tijger in de badkamer zou bevinden. Dat nieuws brengt veel verschillende deskundigen en hobbyïsten op de been, onder anderen de artistiek leider van een noodlijdend circus die grote belangstelling heeft voor de tijger. Die artistiek leider en dat circus: dat zijn, met een vette knipoog, óók de artistiek leider en de spelers en de medewerkers van Toneelgroep Al Dente...

Toen de keuze voor de titel *Circus Mrozek* eenmaal gemaakt was, heeft de groep geprobeerd op verschillende manieren te verwijzen naar de wereld van het circus: in de publiciteit, in het spel, in de muziek, en vooral in het toneelbeeld. Ongetwijfeld zul je die verwijzingen herkennen, zelfs als je nog nooit een écht circus van binnen hebt gezien!

CIRCUS MROZEK: INHOUD

Eigenlijk is het onmogelijk om uit te leggen waar *Circus Mrozek* nou precies over gaat. Kenmerkend voor veel teksten van Slawomir Mrozek is, dat er nauwelijks een bepaalde, logische ontwikkeling in zit. Het gaat vaak meer om de bizarre wendingen die in het verhaal of het toneelstuk voorkomen, en minder om het punt waar al die vreemde bewegingen toe leiden. Bij Al Dente wordt het allemaal nog een tikkeltje vreemder, omdat de meeste scènes niet 'afgemaakt' worden, maar bijna ongemerkt overlopen in alweer een volgende scène. Wanneer je als toeschouwer denkt: ha, nu snap ik waar deze scène naar toe gaat, is de kans groot dat je een halve minuut later de draad alweer kwijt bent, omdat er een totaal nieuwe scène begonnen is. De bizarre wendingen die Mrozek zelf in zijn werk gebruikt, worden door Al Dente dus nog eens uitvergroot. Zo word je als kijker steeds op het verkeerde been gezet. Is er dan helemaal niets zinnigs over de inhoud van de voorstelling te zeggen? Misschien toch wel. Tijdens de repetities kwam Al Dente er steeds meer achter, dat het in haast alle scènes gaat om mensen die een bepaalde droom hebben, die een bepaalde illusie koesteren en die telkens weer teleurgesteld worden. Soms stellen anderen hen teleur, soms stellen ze zichzelf teleur. Zo leest iemand een advertentie over een prachtige vrijstaande kamer, met uitzicht op de Mont Blanc. Zodra hij zich hoopvol meldt bij het adres dat in de advertentie wordt genoemd, blijkt dat het zicht op de Mont Blanc onafgebroken wordt belemmerd door een dichte mist, maar erger nog: dat de mysterieuze eigenaar van het huis zelfs helemaal geen kamer vrij heeft.

Iemand anders bijvoorbeeld wordt opgepakt, in de gevangenis gezet en ter dood veroordeeld, omdat hij grote – en ongetwijfeld 'staatsgevaarlijke' – idealen heeft over een nieuwe samenleving. Zodra de man in de gevangenis is beland, raakt hij al zijn mooie denkbeelden kwijt en zitten

er in zijn hoofd alleen nog maar hardnekkige gedachten aan eten en aan drinken (en waarschijnlijk ook aan seks, al zegt hij dat niet letterlijk).

'Elke illusie wordt een desillusie', misschien is dat wel het thema, de rode draad die door de voorstelling loopt. Op zichzelf is dat nogal een pessimistische boodschap, maar gelukkig maakt Mrozek duidelijk dat er tegelijkertijd twee dingen zijn die het leven dragelijk maken: de humor en de fantasie. Er valt gelukkig veel te lachen tijdens de voorstelling: om de idealisten die telkens weer hun neus stoten, en ook om de zogenaamde 'dienstkloppers' die tot de ontdekking komen dat hun blinde trouw aan het gezag uiteindelijk bitter weinig oplevert.

En wat de fantasie betreft: let maar eens goed op tijdens de allerlaatste scène, waarin iemand vol trots komt vertellen dat hij een kruiswoordraadsel uit de krant heeft opgelost. Hij vertelt er eerlijk bij, dat hij vijftig jaar over het oplossen van die puzzel heeft gedaan. De man aan wie hij dat vertelt, lacht de puzzelaar uit. Maar die laat zich niet van zijn stuk brengen en verdedigt zich: de gedachte, de fantasie, is niet kapot te krijgen, zegt hij. En wat voor de een onzin is, is voor de ander misschien zelfs van levensbelang.

Zo is het ook met *Circus Mrozek* van Toneelgroep Al Dente: heel veel onzin, maar wel onzin waar vaak een systeem in zit en vooral: waar een hoop plezier aan te beleven valt - door de regisseur, door de spelers, en natuurlijk ook en hopelijk vooral door het Hooggeëerd Publiek! Dus, tja... eigenlijk toch ook weer géén onzin!

DE BEWERKING: FRAGMENT

Het fragment hieronder is een bewerking van het verhaal De olifant, met daarin verwerkt een deel van het verhaal Verzoekschrift.

De olifant

EERSTE SPELER - De directeur van de diertuin was een man met ambities. Hij gebruikte zijn menagerie (= verzameling dieren) uitsluitend om zijn positie te verbeteren. En ook getroostte hij zich geen enkele moeite zijn diertuin tot een waardevol onderdeel van de opvoeding van de jeugd te maken.

TWEDE SPELER - De giraf bijvoorbeeld had een veel te korte hals, de das bezat niet eens een eigen hol en de marmotten waren zo lusteloos dat ze maar zelden, en dan ook nog met tegenzin, piepten. Deze tekortkomingen waren des te betreurenswaardiger, omdat de diertuin, wel degelijk met educatieve bedoelingen, zeer regelmatig werd bezocht door schoolkinderen.

DERDE SPELER - Daarnaast was de collectie verre van compleet en tot de belangrijkste dieren die ontbraken, behoorde ook de olifant. Om dit gemis enigszins te compenseren, had men drieduizend konijnen gefokt. Naarmate echter de economische opbouw van het land in een stroomversnelling kwam, werd het ene gat na het andere systematisch gedicht.

EERSTE SPELER - Zo kwam ook de olifant aan de beurt. Ter gelegenheid van de nationale feestdag kreeg de directeur bericht dat over de toewijzing van een olifant gunstig was beslist. Het personeel, dat nog altijd veel plezier had in zijn werk, was hierover ten zeerste verheugd, en groot was dan ook de verbazing toen bekend werd dat de directeur een brief naar de residentie had gezonden waarin hij aangaf van het aanbod af te zien en waarin hij een plan voorlegde om op een goedkopere manier aan een olifant te komen. In een brief schreef hij het volgende:

TWEDE SPELER - *Ik en mijn staf beseffen dat de olifant een zware last is op de schouders van de gewone man - de mijnwerkers en de metaalarbeiders. Het geld moet immers ergens vandaan komen. Ter verlaging van de kosten stel ik voor om in plaats van de aangeboden olifant een rubber exemplaar van natuurlijke grootte te laten vervaardigen, deze met lucht te*

vullen en achter de tralies op te stellen. Mits het schilderwerk zorgvuldig wordt uitgevoerd, zal deze olifant, zelfs bij nauwkeurige beschouwing, niet van echt zijn te onderscheiden. En hij vervolgd:

DERDE SPELER - *Het is bekend dat olifanten logge dieren zijn die men nimmer handelingen ziet verrichten als springen, rennen of op de grond rollen. Bij de kooi zouden we een bordje kunnen plaatsen met de mededeling dat ons exemplaar bijzonder kalm is. Het aldus uitgespaarde geld kan worden besteed aan de bouw van een raketbasis of aan de restauratie van een bezienswaardig gebouw. Er zij op gewezen dat zowel het idee als de uitwerking van dit project mijn bescheiden bijdrage vormt aan onze gemeenschappelijke arbeid en onze gemeenschappelijke strijd. Hoogachtend... Etcetera.*

EERSTE SPELER - Etcetera. Het plan werd goedgekeurd. Nadat de directeur van de diertuin de toestemming had ontvangen, bestelde hij een reusachtig rubber omhulsel dat met lucht kon worden gevuld. Twee oppassers kregen opdracht de olifant aan beide zijden op te blazen. Om de zaak geheim te houden, moest het werk in de nacht worden uitgevoerd.

VIERDE SPELER - In de nacht?

VIJFDE SPELER - Ja, in de nacht?

DERDE SPELER - De inwoners van de stad hadden al gehoord dat er een echte olifant zou aankomen en wilden het dier zien. Bovendien had de directeur haast, omdat hij een beloning verwachtte, zodra zou blijken dat zijn idee een succes was.

TWEDE SPELER - De beide oppassers sloten zichzelf op in een ver afgelegen schuur die als werkplaats diende en begonnen met opblazen.
(de vierde en de vijfde speler maken opblaasgeluiden)

DERDE SPELER - Na twee uur zware arbeid moesten ze constateren dat de grijze rubberhuid ternauwernood van de grond kwam en een bultige, maar platte vorm vertoonde die volstrekt niets van een olifant had.

VIJFDE SPELER - *(tussen het blazen door)* Ik ben kapot.

VIERDE SPELER - Ik ook. Finaal. Totaal.

EERSTE SPELER - *De nacht vorderde, de geluiden in de diertuin verstomden,*

alleen het geblaf van de jakhals in zijn kooi verstoorde nog de stilte. Ontmoedigd onderbraken de oppassers hun werk, waarbij ze er uiteraard voor zorgden dat de reeds ingeblazen lucht niet kon ontsnappen.

VIERDE SPELER - Als het in dit tempo door gaat, zijn we voor de ochtend nóg niet klaar. Wat moet ik trouwens tegen m'n vrouw zeggen als ik thuis kom? Die gelooft vast niet dat ik de hele nacht bezig ben geweest om een olifant op te blazen.

VIJFDE SPELER - Ja, nou je het zegt, het opblazen van olifanten is iets heel ongebruikelijks en iets buitengewoon onwaarschijnlijk. En dat alles omdat die directeur van ons zo'n enorme dienst-klopper en zo'n ongelofelijke uitslover is. *(de vierde en de vijfde speler maken opnieuw opblaasgeluiden)*

Verzoekschrift

ZESDE SPELER - *(onderbreekt de vierde en de vijfde speler in hun arbeid)* Heren! Heren! Mijne heren! Hebt u een momentje? Heren, hierbij verzoek ik u beleefd aan mij de wereldheerschappij te willen overdragen. Ik baseer dit verzoek op het feit dat ik van alle mensen de beste, de verstandigste en de persoonlijkste ben.

VIJFDE SPELER - Maar dat is toch...

ZESDE SPELER - Misschien zijn er die dit willen tegenspreken en die beweren dat zij zelf beter zijn.

VIERDE SPELER - Nou ja, daar gaat het...

ZESDE SPELER - Dergelijke beweringen hebben echter geen enkele waarde, want zij zijn mij niet, en hoe zouden ze dus kunnen weten hoe goed ik ben?

VIJFDE SPELER - Ja, zo kunnen we allemaal wel...

ZESDE SPELER - Het is geen vetpot. Mijn schoonzoon van dertig moet voorzien in het onderhoud van acht personen, van wie er twee tot de intelligentsia behoren. Een kapitaal om mijn verzoek kracht bij te zetten heb ik dus niet, laat staan een leger of een atoombom. Een pantserauto heb ik ook niet en zelfs het vergiet is stuk, zodat m'n jongste dochter problemen heeft met de macaroni.

VIERDE SPELER - Tja, dan...

ZESDE SPELER - Dan wat? Je regeert de wereld toch zeker omdat je de beste bent? En toch niet omdat je toevallig een leger of een oorlogsschip hebt? Wat zou ik trou-

wens moeten met zo'n oorlogsschip? Dat staat maar in de weg, vooral ook gezien de afmetingen van de tuin en omdat m'n oudste dochter alweer in verwachting is.

VIJFDE SPELER - Maar hoe wilt...

ZESDE SPELER - Het is me niet om mezelf te doen, maar uitsluitend om de mensheid. Ik denk steeds aan de mensheid, aan mijn roeping, maar mijn schoonzoon van dertig begrijpt dat niet. En daarom heeft-ie me opgesloten in het schuurtje. Ik snap heel goed dat alles duur is en geld kost, maar dat is toch nog geen reden om erop los te slaan en me op te sluiten?

VIERDE SPELER - Nee, dat niet, maar...

ZESDE SPELER - Een gunstig antwoord op mijn verzoekschrift tegemoet ziend, verblijf ik, etcetera etcetera.

VIJFDE SPELER, VIERDE SPELER - Etcetera... *(ze hervatten hun opblaaswerk)*

De olifant

TWEDE SPELER - Na verloop van een half uur waren de oppassers doodop. De romp van de olifant was wat dikker geworden, maar aan zijn uiteindelijke vorm ontbrak nog behoorlijk veel.

VIERDE SPELER - Het gaat steeds moeilijker, we redden dit nooit.

VIJFDE SPELER - Een hels karwei, laten we in vredesnaam even pauzeren.

EERSTE SPELER - Terwijl ze rustten, ontdekte een van de mannen een uit de muur komende gasleiding. Zouden ze de olifant niet met gas kunnen vullen?

VIJFDE SPELER - Zouden we de olifant niet met gas kunnen vullen?

DERDE SPELER - Het *viel* te proberen.

VIERDE SPELER - Het *valt* te proberen.

EERSTE SPELER - Ze besloten het te proberen. De olifant werd op de gasleiding aangesloten.

TWEDE SPELER - En tot hun vreugde stond het dier weldra in zijn volle omvang overeind. Met zijn enorme romp, zijn poten als pilaren, zijn grote flaporen en zijn onvermijdelijke slurf zag hij er bijzonder levensrecht uit. De directeur had onder deze omstandigheden aan zijn wens om een prachtige olifant te bezitten de vrije loop kunnen laten en een uitzonderlijk groot model besteld.

VIJFDE SPELER - Klasse. We kunnen naar huis.

VIERDE SPELER - Yep!

EERSTE SPELER - 's Morgens brachten werklieden de olifant naar een omrasterd gedeelte in het midden van de tuin naast de apenkooi. Met een natuurlijke rots als achtergrond zag hij er indrukwekkend uit. Bij het hek stond een bordje met de mededeling:

TWEEDE SPELER - *Bijzonder kalm exemplaar. Verroert zich zelden tot nooit.*

DERDE SPELER - Tot de eerste bezoekers van de dag behoorde een groep schoolkinderen. Hun onderwijzer had zich voorgenomen een volledige les aan de olifant te wijden en daarbij gebruik te maken van de aanschouwelijke onderwijsmethode. Hij stelde de groep op voor het hek en begon met de les.

ZESDE SPELER - De olifant, jongelui, is een plantenetend zoogdier. Met zijn slurf rukt hij met gemak jonge bomen uit de grond om de bladeren te eten.

TWEEDE SPELER - De scholieren bekeken de olifant vol respect en bewondering. Ze wachtten met spanning op het moment dat-ie een boompje of twee zou ontwortelen, maar het dier bleef onbeweeglijk achter de omheining staan.

ZESDE SPELER - De olifant stamt in rechte lijn af van de mammoet die inmiddels is uitgestorven. Geen wonder dan ook dat de olifant van alle nu nog levende landdieren het grootste is.

EERSTE SPELER - De ijverigste leerlingen maakten driftig aantekeningen.

ZESDE SPELER - Alleen de walvis overtreft de olifant in gewicht, maar, let op, dit dier leeft in zee. We kunnen dus rustig zeggen dat de olifant de koning van de wildernis is.

DERDE SPELER - Het begon zachtjes te waaien.

ZESDE SPELER - Het gewicht van een volwassen olifant varieert...

EERSTE SPELER - De olifant trilde enigszins en...

ZESDE SPELER - ... tussen de vier-...

EERSTE SPELER - ... verhief zich in de lucht.

ZESDE SPELER - ... en de zesduizend kilo.

DERDE SPELER - Even schommelde hij dicht boven de grond, maar een windstoot deed hem opstijgen, waardoor zijn machtige

gestalte zich tegen de blauwe hemel aftekende.

TWEEDE SPELER - Rustig voortzwevend toonde hij de stomverbaasde toeschouwers in de tuin de vier cirkels van zijn zolen, zijn gezwollen buik en zijn spitse slurf. Voortgestuwd door de wind zeilde de olifant over de omheining, waarna hij achter de boomtoppen uit het zicht verdween.

EERSTE SPELER - Ze vonden de olifant in de nabijgelegen botanische tuin. Bij de landing was hij op een cactus terechtgekomen en leeggelopen.

TWEEDE SPELER - De scholieren die van de vlucht van de olifant getuige waren geweest, begonnen weldra hun studie te verwaarlozen.

DERDE SPELER - Waarschijnlijk...

EERSTE SPELER - Waarschijnlijk zijn ze nu bezig wodka te drinken en bushokjes te vernielen.

TWEEDE SPELER - Hun geloof in het bestaan van olifanten hebben ze voorgoed verloren...

VOORBEREIDING

Vóór de voorstelling

Algemeen

1. Bij het lezen van deze lesbrieff krijg je ongetwijfeld een bepaald beeld van de voorstelling. Hoe zal het eruit zien? Wat zal er allemaal worden gezegd? Schrijf in een paar zinnen op wat je ideeën en verwachtingen zijn.

Toneelgroep Al Dente

2. Leg uit wat jij je voorstelt bij de volgende zin:

Kenmerkend voor Al Dente is de directe, confronterende manier van acteren, waarbij de acteurs zich niet verstoppen achter hun personage, en waarbij het proces - theater maken - zichtbaar blijft in het product - de voorstelling.

3. Leg uit wat volgens jou de regisseur bedoelt met zijn motto 'Probeer het niet te zijn, probeer het te spelen'. Denk, om je gedachten te bepalen, aan het 'omgekeerde' motto dat een andere regisseur zou kunnen hebben: 'Probeer het niet te spelen, probeer het te zijn'.

Slawomir Mrozek: leven en werk

4. In een interview van nog niet zo lang geleden heeft Mrozek gezegd: 'Ik hou zielsveel van mijn vaderland, en tegelijkertijd haat ik het uit de grond van mijn hart.' Leg uit:
 - a. Wat waarschijnlijk de oorzaak is van die haat-liefde verhouding.
 - b. Waaruit die haat-liefde verhouding blijkt. Denk daarbij aan Mrozeks leven en óók aan het soort teksten en tekeningen dat hij maakt.
5. In 1968 verbood de Poolse regering de opvoering van het toneelwerk van Mrozek. Dat had te maken met de kritiek die Mrozek had op de Poolse steun aan de Russische inval in Tsjechoslowakije. Leg uit (opzoeken via internet) wat de achtergronden waren van die inval en hoe daarop in de rest van Europa werd gereageerd.

VERWERKING (1)

Nà de voorstelling

Circus Mrozek: vorm

6. Volgens de tekst heeft Al Dente geprobeerd op verschillende manieren te verwijzen naar de wereld van het circus. Herkende je die verwijzingen inderdaad?
Leg uit op welke manier er naar de circuswereld werd verwezen:
 - a. in de publiciteit (poster, flyer, persberichten, foto's)
 - b. in het spel
 - c. in de muziek
 - d. in het toneelbeeld
7. Dat er 121 dieren in de voorstelling voorkomen, is onzin. Maar twee diersoorten spelen toch wel een belangrijke rol in *Circus Mrozek*. Welke diersoort komt (naast de olifant) een paar keer voor?

Circus Mrozek: inhoud

8. 'Elke illusie wordt een desillusie', die uitspraak is volgens Al Dente de beste samenvatting van het thema van de voorstelling.
Geef minstens twee door jou gevonden voorbeelden van een illusie die een desillusie wordt (*niet* de al genoemde voorbeelden van de kamerzoekende en de ter dood veroordeelde).
9. 'Elke illusie wordt een desillusie', die uitspraak geldt waarschijnlijk ook voor het communistische systeem waarmee de Pool Mrozek in zijn leven geconfronteerd werd en waarop hij altijd veel kritiek heeft uitgeoefend.
Geef minstens twee voorbeelden van scènes waarin die kritiek volgens jou duidelijk merkbaar was.
10. De man die na vijftig jaar een puzzel heeft opgelost, krijgt in *Circus Mrozek* het laatste woord. 'De gedachte leeft! Leeft! Leeft!' roept hij.
Leg uit waarom volgens jou de regisseur het belangrijk vond om met deze uitroep de voorstelling te laten eindigen.

VERWERKING (2)

Recensie schrijven

Over de voorstelling *Circus Mrozek* van Al Dente ga je een recensie schrijven. Een recensie is een kritische beschouwing van een kunstuiting (concert, tentoonstelling, boek), in dit geval dus van een theatervoorstelling. Belangrijk is, dat je jezelf zowel tijdens het kijken als na afloop een mening vormt over de voorstelling: 'Wat vind ik er nou eigenlijk van?'

De volgende aspecten komen in een theaterrecensie vrijwel altijd aan bod:

1. De *feiten* (titel van de voorstelling, naam van de schrijver, (evt.) naam van de vertaler/bewerker, naam van het gezelschap, naam van de regisseur, namen van de speler(s), datum waarop de voorstelling is bijgewoond, plaats waar de voorstelling is bijgewoond)
2. De *inhoud* (waar de voorstelling in grote lijnen over gaat)
3. Het *thema* (waar het in de voorstelling om gaat)
4. De *regie* (hoe de regisseur is omgegaan met de tekst(en), welke keuzes hij heeft gemaakt)
5. De *vorm* of de *enscenering* (decor, kleding, belichting, muziek)
6. Het *spel* van de individuele acteurs (levendigheid, mimiek, geloofwaardigheid)
7. Een *algemeen eindoordeel* over de voorstelling

De mening die je hebt over alle onderdelen van de voorstelling probeer je natuurlijk zoveel mogelijk te onderbouwen.

Met andere woorden: door middel van *argumenten* geef je aan waarom je bepaalde dingen goed, minder goed of zelfs slecht vindt.

Ga er vanuit dat je recensie geplaatst wordt in een jongerentijdschrift; je *doelgroep* wordt dus gevormd door mensen van ongeveer jouw leeftijd.

De opbouw van je recensie is aldus:

Titel ('Kop')

1. *Eerste alinea*: inleiding
Hierin: de feiten (1) en de inhoud (2)
2. *Tweede alinea*: beoordeling
Hierin: je mening over thema (3) en regie (4)
3. *Derde alinea*: beoordeling
Hierin: je mening over enscenering (5) en spel (6)
4. *Vierde alinea*: beoordeling
Hierin: je eindoordeel (7)

Je recensie wordt beoordeeld op basis van de volgende criteria:

1. Heldere alinea-indeling (binnen de alinea regels volmaken; tussen de alinea's en na de titel een regel overslaan)
2. Inhoud (alle aspecten worden afdoende besproken)
3. Kwaliteit van de argumentatie
4. Correcte spelling
5. Rekening gehouden met de doelgroep

Tot slot nog een paar tips: lees de komende dagen af en toe een recensie op de kunstpagina van een dagblad.

En: laat je inspireren door www.moose.nl, een website waarop bezoekers van toneelvoorstellingen mini-recensies plaatsen.